

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Annettu Helsingissä 24 päivänä toukokuuta 2000

Päätös nro 25/2000

Asia: Virkasuhteen purkamista koeaikana ja virantoimituksesta pidättämistä koskeva oikaisuvaatimus

Päätös, johon haetaan oikaisua:

Puolustusvoimien koulutuksen kehittämiskeskuksen 31.12.1999 tekemä päätös, jolla A:n virkasuhde on purettu koeaikana ja A on pidätetty virantoimituksesta.

Oikaisuvaatimus:

A on pyytänyt päätöksen kumoamista.

Asian käsittely:

Puolustusvoimien koulutuksen kehittämiskeskus on antanut asiasta vastineen ja A on sen jälkeen antanut vastaselityksensä.

Virkamieslautakunnan ratkaisu:

Perustelut:

Laboratoriomestari A:n virkasuhde on purettu Puolustusvoimien koulutuksen kehittämiskeskuksen päätöksellä 31.12.1999 koeaikana. A on samanaikaisesti pidätetty virantoimituksesta.

Valtion virkamieslain (750/94) 10 §:n mukaan virkamiestä nimitettäessä voidaan määrätä, että virkasuhde voidaan enintään kuusi kuukautta kestävä koeajan aikana purkaa sekä nimittävän viranomaisen että virkamiehen puolelta. Purkaminen ei kuitenkaan saa tapahtua 11 §:ssä tarkoitetuilla tai muutoin epäasiallisilla perusteilla. Lain 11 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava palveluksessaan olevia virkamiehiä tasapuolisesti niin, ettei ketään perusteetomasti aseteta toisiin nähden eri asemaan syntyperän, kansalaisuuden, sukupuolen, uskonnon, poliittisen tai ammattiyhdistystoiminnan taikka muun näihin verrattavan seikan vuoksi.

Selvitys tapahtumista

A on nimitetty 31.8.1999 laboratoriomestarin virkaan Puolustusvoimien koulutuksen kehittämiskeskuksessa (jäljempänä PvKK) 1.9.1999 lukien määrättyä valokuvaajaksi kuvaosastoon ja hänelle on asetettu neljän kuukauden pituinen koeaika 1.1.2000 saakka. A:n virkasuhde on Puolustusvoimien koulutuksen kehittämiskeskuksen päätöksellä 31.12.1999 purettu koeaikana, koska; 1) A:n käyttäytyminen koeaikana ei ole vastannut virkamiehen käyttäytymiselle asetettuja vaatimuksia. Kuvaosaston osastopäällikköön on koeaikana ottanut yhteyttä kolme henkilöä, jotka ovat kertoneet asiattomasta käyttäytymisestä. 2) Koeaikana on ilmennyt, että valokuvaaja A soveltuu ko. tehtävään vain välttävasti. A ei ole osoittanut riittävää aktiivisuutta ja oma-aloitteisuutta työssään.

A on oikaisuvaatimuksessaan viitannut mm. siihen, että laboratoriomestarin virkaa hakeneista noin 50 henkilöstä 4-5 valittiin osallistumaan PvKK:n tutkimusosaston psykologin johdolla suoritettuihin haastatteluihin ja soveltuvuustesteihin. Näihin kuului mm. kuusi tuntia kestävä tietokoneavusteinen koe, kirjoitus- ja piirustustehtäviä sekä kolme henkilökohtaista haastattelua.

Virkasuhteen purkamista koskevan päätöksen perustelujen osalta A viittaa hankkimiinsa työtovereiden ja sidos- ja asiakasryhmien edustajien lausuntoihin, joiden mukaan A on selviytynyt työssään hyvin ja häneen on oltu tyytyväisiä. A:n käyttäytymistä on kuvattu mm. kohteliaaksi, rauhalliseksi, miellyttäväksi, moitteettomaksi ja asialliseksi. Yhdessä lausunnossa on viitattu työskentelyolosuhdetta haitanneeseen juopaan, joka on tullut kuitatuksi anteeksipyyntöllä, jonka jälkeen on tultu toimeen normaalisti. A:n työskentelytapaa kuvataan lausunnoissa mm. täsmälliseksi, toimeenpanokykyiseksi, omatoimiseksi ja innovatiiviseksi. A:n todetaan lisäksi osoittaneen taitoa ja hyvää tyyliä, kuvien olleen selkeitä ja negatiivien oikein valotettuja.

Kolme PvKK:ssa työskentelevää naista ovat antaneet kirjalliset kertomukset A:n käyttäytymisestä. Kertomukset on laadittu 21-23.12.1999. A kiistää käyttäytyneensä kertomukset esittäneitä naisia kohtaan asiattomasti. Kertomuksissa eräs nainen on kertonut A:n mm. toistuvasti sanoneen ikävöineensä ko. henkilöä ja kysyneen ”tuoksutko aina noin hyvältä?”, sekä kommentoineen asianomaisen hameen helman halkion pituutta. Nainen on kertonut A:n myös tarjonneen asianomaiselle kyytiä kotiin vihjauksin kahville menosta. Toinen nainen on kertonut A:n edellä mainittujen huomautusten ja kysymysten lisäksi vaatineen poskisuukkoa ja puhelinnumeroa sekä laittaneen pyytämättä käden asianomaisen kaulalle. Eräs kolmas nainen on kertonut A:n kysyneen ”kuinka noin kaunis nainen voi olla vapaana?” ja ”tulisitko luokseni syömään?” ja suudelleen asianomaista pikkujouluissa poskelle ilman asianmukaista lupaa.

Lausumia on pidetty epämiellyttävinä ja sopimattomina työpaikalle. Kaksi naisista on ilmoittanut A:n käyttäytymisen johtaneen siihen, että naiset ovat alkaneet välttää kahdenkeskisiä tilanteita A:n kanssa. A:n käyttäytyminen on kertomusten mukaan johtanut kiusalliseen tilanteeseen. Kertomuksissa esitetyt tilanteet ovat tapahtuneet syyskuun alussa ja loppupuolella sekä marraskuussa ja PvKK:n pikkujouluissa. Yksi naisista on ottanut yhteyttä PvKK:n turvallisuusupseeriin ja kertonut tälle asiasta. Tämän jälkeen A:n esimies on ottanut

asian puheeksi A:n kanssa, joka on 30.9.1999 lähettänyt asianomaisille kahdelle naiselle anteeksipyyntön sähköpostitse.

A on oikaisuvaatimuksessaan ilmoittanut yrittäneensä ainoastaan olla kohtelias ja ystävällinen. Kertomuksissa esitetyt seikat eivät A:n mielestä voi olla perusteena virkasuhteen purkamiselle.

A:n mukaan hänelle ei ollut selkeästi osoitettu, mitä hänen työtehtäviinsä ja toimenkuvaansa kuului. Kuvaajaa valittaessa oli kiinnitetty huomiota perinteiseen studiokuvaukseen ja sen osaamiseen ja jälkeempään tuotu esiin odotus sähköiseen kuvankäsittelyyn liittyvistä taidoista ja tiedoista. Hänelle ei ollut annettu kunnollista työpistettä, johon olisi kuulunut esimerkiksi sähköiseen kuvankäsittelyyn tarvittavilla ohjelmistoilla varustettu tietokone. PhotoShop-kuvankäsittelyohjelman käyttämiseen tarvittavista lisensseistä on ollut osastolla pulaa.

A:n kuulemista tarkoittavassa, A:lle 20.12.1999 päivätyssä ja tiedoksiannettussa, virkasuhteen purkamista koskevassa esityksessä ei ollut mainittu perusteena ammattitaidon puutetta. A:n annettua asiassa selityksensä, hänelle annettiin tiedoksi uusi 30.12.1999 päiväty esitys, jossa perusteena mainittiin sopimattoman käyttäytymisen, epätasomaisuuden ja aloitekyvyttömyyden lisäksi viran vakinaiselta hoitajalta kohtuudella vaadittavan ammattitaidon puuttuminen. Perusteena oli PvKK:n valokuvaajien vanhimman ja samalla A:n lähiesimiehen lausunto 28.12.1999, jonka mukaan A soveltuu tehtävään vain välttävästi ja studiokuvaukokemus on osoittautunut riittämättömäksi. A toteaa oikaisuvaatimuksessaan suorittaneensa studiovalokuvaajan ammattitutkinnon 8.12.1999. Todistuksen mukaan kysymys on ammattivalokuvauksen perehdyttävästä AP-koulutusohjelmasta 1998-1999. A toteaa lisäksi, ettei hän ole saanut mahdollisuutta näyttää sähköisen kuvankäsittelyn osaamistaan ja että laitehankinnat ovat rajoittuneet siihen, että hän on syyskuun puolivälissä saanut käyttöönsä kinofilmikameran lisävarusteineen. Kuvaosaston toimistosihteerin kirjallisen lausuman mukaan skannaustyöt ovat osastolla olleet viikkoon 50 asti mahdollisia vain tietyille henkilöille ja tasoskanneri on ollut koko ajan virka-aikana yhden muun henkilön käytössä. Sama toimistosihtööri on kertonut A:n pyrkineen opettamaan häntä kuvankäsittelyssä, mutta kiireiden takia opetukseen ei ole ollut aikaa.

A:n mukaan viittaukset hänen käyttäytymiseensä ovat osoittautuneet tarkoitushakuisiksi ja jälkikäteen keksityiksi tai tekaistuiiksi. A pitää todellisena syynä virkasuhteen purkamiseen sitä, että hänelle oli luvattu korkeampi palkka kuin mihin PvKK:lla olisi ollut mahdollisuuksia ja lisäksi sovittu osallistumisesta valokuvaajan erikoisammattitutkintoon PvKK:n kustantamana. A:n mukaan virkasuhteen päättämistä päätöksessä mainituilla perusteilla on pidettävä epäasiallisena.

Puolustusvoimien koulutuksen kehittämiskeskus on viitannut vastineessaan mm. A:n esimiehen majuri B:n antamaan 6.3.2000 päivätyyn lausuntoon, jossa B kertoo A:n virkasuhteen purkamisen taustoista. Lausunnon mukaan B on kuukauden kuluttua A:n virkasuhteen alkamisesta keskustellut A:n kanssa tämän käyttäytymisestä osaston naispuolisia työntekijöitä kohtaan. B on todennut, että A:n käyttäytyminen on ollut asiatonta ja kiellettyä, ja että asiaan palattaisiin uudelleen, mikäli sopimaton käyttäytyminen jatkuisi.

PvKK on lisäksi ilmoittanut A:n myöhästyneen etukäteen sovituista tapaamisista 9. ja 10.11.1999 sekä 15.11.1999

Majuri B:n lausunnossa 6.3.2000 on kerrottu A:n perehdyttämisestä työtehtäviinsä. Sen mukaan A:n kanssa on keskusteltu kuvaosastolla 1.9.1999 työhön kuuluvista tehtävistä ja annettu tämän käyttöön osaston työjärjestys, johon kuvailu on perustunut. Kuvaajien vanhin on ottanut A:n koeajan alussa mukaansa virkamatkalle, jonka tarkoituksena on ollut selvittää A:lle, mitä häneltä odotetaan. B kertoo lisäksi varanneensa A:lle ajan talousasioista ja maksuliikenteestä sekä henkilöstöasioista vastaavien henkilöiden luo. A on B:n mukaan tuntenut työtehtävänsä hyvin, koska hän on pystynyt laatimaan ammattitutkintoonsa kuuluvana lopputyönä raportin omista tehtävistään ja tulevaisuudennäkymistään.

Kuvaosaston koulutusmäärärahoista on maksettu A:n opinnoista Visuaaliviestinnän instituutissa virkasuhteen aikana palkkaa sekä lisäksi muut opinnoista aiheutuneet kulut paitsi kurssimaksu. Kuvaosasto kustansi A:lle myös ulkopuolisen tahon järjestämän kuvankäsittelykurssin ja sisäistä tietoverkko- ja soveluskoulutusta. B:n lausunnon mukaan kuvaosasto työskentelee tietoverkkoympäristössä, jossa jokainen voi avata oman elektronisen työpöytänsä mihin tahansa työasemaan. Osaston koneet, ohjelmistolisenssit yms. ovat mahdollistaneet työskentelyn. A:lle on hankittu ne työkalut, joita hän on ilmoittanut tarvitsevansa. B:n mukaan A ei ole ilmoittanut tarvitsevansa mitään ohjelmia.

B:n mukaan A:ta on jouduttu käskemään työhön eikä hän ole koskaan ideoinut työtään eikä vapaaehtoisesti tarjoutunut auttamaan muita kuvaosaston henkilöitä. Ammattitaidon puutteen osalta vastineessa viitataan valokuvaajien vanhimman jo edellä mainittuun kirjalliseen lausuntoon 28.12.1999.

Oikeudellista arviointia

Viranomainen ei saa purkaa virkasuhdetta valtion virkamieslain 11 §:ssä nimenomaisesti mainituilla tai niihin verrattavissa olevilla syillä taikka muutoin epäasiallisin perustein. Viranomaisen on lisäksi otettava harkinnassa huomioon yleiset hallinto-oikeudelliset oikeussuojaperiaatteet kuten esimerkiksi toimenpiteiden ja niiden perusteiden välistä oikeasuhteisuutta sekä objektiivisuutta edellyttävät suhteellisuus- ja objektiviteettiperiaate.

Koeaika voidaan edellä esitetyn mukaisesti virkamiestä nimitettäessä määrätä tarkoituksena varata nimittävälle viranomaiselle tilaisuus harkita, onko virkaan nimitetty henkilö koeaikana osoittanut omaavansa ominaisuuksia, jotka tekevät mahdolliseksi virkaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen ja viivytyksettömän hoitamisen. Koeajan tarkoituksena voi olla myös varata viranomaiselle tilaisuus harkita, miten henkilö kykenee noudattamaan muita virkaan liittyviä velvollisuuksiaan ja siten mm. sopeutumaan työyhteisöön.

A on kohdistanut syyskuussa kahteen naispuoliseen työntekijään toistuvasti näiden pukeutumista ja yksityiselämää koskevia kiusallisina ja epämiellyttävinä pidettyjä huomautuksia ja kysymyksiä. Lisäksi hän on vaatinut toiselta naiselta poskisuudelmaa ja koskettanut tätä tavalla, jota asianomainen on pitänyt outo-

na. Molemmat naiset ovat osoittaneet A:lle pitävänsä tämän käyttäytymistä ei-toivottavana. Toinen naisista on lisäksi tapahtumien jälkeen kertonut asiasta PvkK:n turvallisuusupseerille, joka on ilmoittanut siitä A:n esimiehelle. Esimies on huomauttanut asiasta A:lle suullisesti ja vaatinut tätä pyytämään käyttäytymistään anteeksi. A on pyytänyt tapahtumia anteeksi, mutta jo marraskuussa käyttäytynyt vastaavalla tavalla erästä kolmatta naispuolista työntekijää kohtaan ja lisäksi suudellut tätä poskelle, vaikka asianomainen nainen on juuri hetkeä aikaisemmin nimenomaisesti kieltänyt ko. lähestymisyrittä. A on myös myöhästellyt toistuvasti sovituista tapaamisista.

A:n ammattitaitoa ja yhteistyökykyä selvittävät sekä A:n esimiehen B:n ja valokuvaajien vanhimman lausunnot että A:n itsensä esittämä selvitys, joissa on esitetty toisistaan poikkeavia näkemyksiä.

Esitetyn selvityksen perusteella virkamieslautakunta katsoo arvioituaan A:n käyttäytymistä kokonaisuudessaan ja naispuolisiin työntekijöihin kohdistunutta käyttäytymistä erityisesti, että A:n on tavanomaista harkintaa käyttäen pitänyt jo ennen esimieheltään saamiaan huomautuksia ymmärtää, ettei hän ole käyttäytynyt asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla. A ei ole korjannut naispuolisiin työntekijöihin kohdistunutta käyttäytymistään vielä senkään jälkeen, kun esimies on huomauttanut hänelle käyttäytymisen moitittavuudesta. A on siten koeaikanaan toistuvasti rikkonut valtion virkamieslain 14 § 1 momentissa virkamiehelle säädettyä käyttäytymisvelvoitetta. A:n ammattitaidon osalta eri osapuolet ovat esittäneet pääasiassa henkilötodistelusta koostuvaa ja laadultaan vastakkaista selvitystä.

Virkamieslautakunta katsoo selvitetyn, että A:n virkasuhteen purkamiseen on asiaa kokonaisuudessaan arvioiden ollut asialliset perusteet. Koska kysymyksessä on lisäksi osittain ollut koko työyhteisöön ja sen työskentelyilmapiiriin vaikuttava moitittava menettely, purkamisperuste on ollut myös oikeassa suhteessa toimenpiteen ankaruuteen nähden. A:n virkasuhde on siten voitu purkaa koeaikana.

Päätös:

Oikaisuvaatimus hylätään.

Sovelletut lainkohdat:

Valtion virkamieslain 10 § ja 11 § sekä 51 §

Muutoksenhaku:

Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen liitteenä.

Virkamieslautakunnan päätös oli yksimielinen ja siihen osallistuivat puheenjohtaja Sahi, jäsenet Kulla, A. Nieminen, M. Nieminen, Paanetoja, Sipiläinen ja Äijälä sekä varajäsen Komulainen. Asian esittelijä Mika Saarinen.